dialog

EN TIDNING FRÅN
KOMMUNINVEST
#1 2014

Askersund
DÄR ALLT BÖRJADE

Kapitaluppbyggnaden
SÅ NÅR VI MÅLET

Växtkraft
SÖDERTÄLJE SATSAR

5
FRÅGOR OM
RISKER I
UPPLÅNINGEN

Skuldexperten

KERSTIN HESSIUS ANSER ATT SVENSKA STATEN SKA FÅ FORTSÄTTA LÅNA

Ledare

FOTO: ROBIN ANDERSSON

TOMAS WERNGREN
Vd Kommuninvest ekonomisk förening

EN SVENSK PARADGREN

NÄR DETTA SKRIVS har OS nyligen avslutats, med en stor svensk medaljskörd. Tänk om det fanns medaljer att uthämta även för kommunalt samarbete – då tror jag Sverige skulle hamna på pallplats igen!

Det samarbete som svenska kommuner skapat inom Kommuninvest har på knappt 30 år växt från en idé och 10 medlemmar till 278 medlemmar och närmare 210 miljarder kronor i utlåning. Närmare 45 procent av kommunsektorns upplåning sker via Kommuninvest.

I en demokratisk styrd medlemsorganisation som Kommuninvest är föreningsstämman årets viktigaste händelse. Inför stämman har som alltid medlemssamråd genomförts runt om i landet, vilket är ett bra tillfälle till dialog i centrala frågor. I år kommer viktiga ärenden kopplade till Kommuninvests kapitaluppbyggnad upp för beslut. Styrande är att det inom EU införs ett nytt kapitalkrav, bruttosoliditetsgrad, från 2018. Fortfarande råder osäkerhet om vilka nivåer som ska gälla, och på vilket sätt man ska beakta olika aktörers affärsmodeller.

ATT VÅRA MEDLEMMAR visat ett så starkt stöd för de förslag som presenterats under medlemssamråden känns mycket tillfredsställande. Budskapet från många är tydligt – genomför kapitaluppbyggnaden och sänk utlåningspriserna så snabbt det bara går. Förslaget innebär att detta blir möjligt för de medlemmar som så vill, men också att det finns frihet att välja, att man kan göra det i olika takt. Läs mer i ett flertal artiklar i detta nummer, bland annat om medlemssamrådet i Norrköping på sidorna 23–25.

Vi fortsätter att utveckla Dialog. Har du förslag på hur vi kan göra den ännu mer läsvärd? Hör av dig till *dialog@kommuninvest.se*, både med ros och ris.

Jag önskar dig god läsning och ser fram emot att ses på föreningsstämman den 10 april. Väl mött i Stockholm!

KOMMUNINVEST

Kommuninvest ägs av svenska kommuner och landsting och är kommunsektorns största långivare.

dialog

Kommuninvest Dialog ges ut av Kommuninvest i Sverige AB (publ) i samarbete med Intellecta Corporate.

Adress:
Box 124, 701 42 Örebro

Besöksadress:
Drottninggatan 2, Fenixhuset

Tel:
010-470 87 00

Fax:
019-12 11 98

Hemsida:
www.kommuninvest.se

E-post:
dialog@kommuninvest.se

Ansvarig utgivare:
Tomas Werngren, vd

Redaktör:
Maria Viimne

Omslagsfoto:
Jennifer Glans

Repro:
Turbin

Tryck:
Elanders Sverige, 2014

Dialog trycks på papper Munken Polar Rough som är FSC-certifierat.Dialog är en klimatneutral produkt.

MILJÖMÄRKT
341 123
TRYCKSAK

MIX
Papper från ansvarsfulla källor
FSC
FSC® C011209

KLIMAT NEUTRAL PRODUKT
VERIFIERAD AV respect
WWW.KLIMATNEUTRAL.SE

#1 2014

Så minskas risker i upplåningen

Att låna upp stora belopp på kapitalmarknaden medför risker. Men genom att sprida upplåningen ökar säkerheten.

12

Historiens början
Första spadtaget för Kommuninvest togs när tio av Örebro läns kommuner började samarbeta. Askersund var en av dem.

5

Södertälje satsar
Kommunstyrelsens ordförande Boel Godner berättar om kommunens snabba expansion.

28

17

Nordisk granne
I Norge är det staten som äger motsvarigheten till Kommuninvest.

18

Koll på skuld
Kerstin Hessius är en av Ekonomisveriges tungviktare. Nu har hon utrett den svenska statsskulden.

23

Dialog på samråd
I Norrköping diskuterades kapitaliseringen och Kommuninvests framtid.

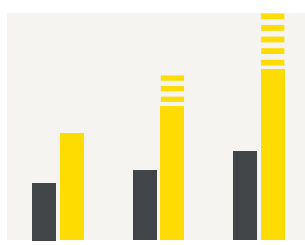

26

Vägarna mot målet
Så kan medlemmarna bidra till kapitaluppbyggnaden.

Hallå där!

LARS HÖRNGREN är ordförande i Finanskriskommittén, som gör en översyn av det svenska regelverket för hantering av finansiella kriser. Till vardags är han chefsekonom på Riksgälden.

Vad tycker du om Basel III och kapitalkraven?
– Generellt sett tycker jag att det är bra att banker har mycket kapital, eftersom de då tål störningar bättre och kan ta större risker. Men jag tycker att andra delar av Basel-regelverket är mindre genomtänka. Det borde exempelvis läggas mindre vikt vid att i sådan detalj reglera hur banker ska bedriva sin verksamhet.

Hur ser du på att aktörer med solidarisk borgen, som Kommuninvest, finns på finansmarknaden?
– Vi agerar utifrån EU:s direktiv som inte gör skillnad på vem som äger en bank eller ett kreditinstitut, och därför finns det inte någon anledning att fundera särskilt kring Kommuninvest. Men Kommuninvest som organisation är en framgångssaga och det tyder på att det finns en efterfrågan i kommunsektorn på en gemensam upplåningsorganisation.

Hur ser du på att ha en lägre stabilitetsavgift för kreditinstitut med lägre risk, som Kommuninvest?
– Det är en fråga att diskutera med regering och riksdag. Principiellt tycker kommittén att institut som innebär mindre risker bör ha lägre avgifter. Men hur riskdifferentieringen ska utformas återstår att se. Det EU-direktiv vi arbetar med nu föreskriver att staten ska ta ut en avgift till en särskild krishanteringsreserv. Avgiften ska vara riskrelaterad – hur är fortfarande oklart.

Finns det några problem med att riskdifferentiera stabiliseringsavgiften?
– En aktör som för med sig mer risker till ett system ska betala en större del av kostnaderna. Det är en självklar och enkel princip. Men det är ofta svårt att tillämpa den i praktiken, eftersom det förutsätter att man kan bedöma vad det är som gör ett institut mer riskfyllt. Beslutet om avgiftsmodell kommer så småningom att fattas av EU-kommissionen. Tanken är att samma avgiftsmodell ska tillämpas i hela EU. ■

RAMIN RAHMANI

757,6 miljoner

Så mycket hamnade rörelseresultatet på för Kommuninvests kreditmarknadsbolag Kommuninvest i Sverige AB, enligt bokslutet för 2013. Bokslutet visade även att utlåningen ökade med 6,4 miljarder till 208,6 miljarder.

2013 års resultat återspeglar arbetet för att förstärka Kommuninvests kapitalbas, inför införandet i EU av ett bruttosoliditetskrav i kreditinstitut, från 2018.

Det säger Tomas Werngren, vd Kommuninvest, och konstaterar att arbetet går bättre än väntat och ger Kommuninvest de rätta förutsättningarna att uppfylla sin vision: världens bästa organisation för kommunal finansförvaltning.

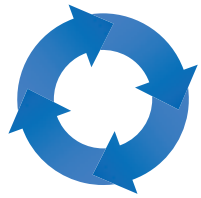

För medlemmarna i Kommuninvest ekonomisk förening väntar fortsatt betydande återbäring. 2013 motsvarade återbäringen 42 räntepunkter på medlemmarnas upplåning, och årets resultat ger utrymme för en återbäring om 30–35 räntepunkter. Beslut tas vid föreningsstämman i april.

Göran Mattsson, tidigare kommunchef i Askersunds kommun och en av Kommuninvests grundare.

Det var en gång ...

Historien om Kommuninvest började skrivas i Askersund. I dag står kommunen inför en av de mest investeringsintensiva perioderna sedan samarbetet började.

TEXT: RAMIN RAHMANI FOTO: PETTER COHEN

Det var mycket kämpande de första åren. I dag är samstämmigheten bland politikerna en förutsättning för framgången.

Göran Mattsson, en av Kommuninvests grundare

Året var 1986. En helt vanlig tisdag i januari i Askersund. Sjön Alsen låg alldeles stilla, förutom de iskristaller som låg och skvalpade längs kajen vid gästhamnen intill Sundsbron.

I ett hus i centrum, med brutet tegeltak och bakom ett spröjsat fönster, satt kommunens ekonomichef Göran Mattsson och pratade i telefon med Lars M Andersson, finans- och redovisningschef i Karlstad kommun. De hade varit kollegor i många år när Lars var ekonomichef i grannkommunen Laxå, tre mil från Askersund.

Det var Lars som hade kontaktat Göran. Budskapet var rakt och enkelt. Han föreslog att de skulle börja handla upp lån och krediter tillsammans.

På den här tiden gick industrin kräftgång, skatteunderlaget minskade och de kommunala ekonomierna var svaga. Bankerna var inte ett dugg intresserade av en liten kommun med knagglig tillväxt och små lånevolymer.

Kommunerna fick dåliga lånevillkor och hade ibland till och med svårt att överhuvudtaget få låna pengar. Särskilt när det kom till småkommuner som Askersund. Göran, som hade en bakgrund på Skandinaviska Banken i Arboga på 1960-talet, tyckte att det lät som en bra idé att börja arbeta tillsammans för att få bättre villkor.

– Men hur då, ska vi vända oss till Karlstad i Värmland, undrade Göran.

– Nej, vi ska fokusera på Örebro län, svarade Lars, som var på väg att lämna Karlstad och återvända till sin hemkommun Örebro.

I en handskriven promemoria som underlag, presenterade initiativtagaren Lars M Andersson sin idé om en regional ekonomisk förening för kommunerna i Örebro län. Med sig hade han bland annat vapendragarna Göran Mattsson och ekonomichefen i Kumla, Ingrid Fransson, som senare skulle bli Kommuninvests allra första ordförande.

Idén togs emot med förtjusning av länets kommuner. Alla gick med på en gång, förutom Lindesberg och Ljusnarsberg, som båda hade bra kontakt med Bergslagens Sparbank.

De första åren blåste det dock inte alltid medvind för Kommuninvest. Det fanns ett motstånd från flera håll. Exempelvis ville banketablissemanget sätta stopp för verksamheten och till en början var de borgerliga partierna kritiska till idén.

Under 2014 kommer Askersunds kommun att göra rekordstora investeringar.

– Det var mycket kämpande de första åren. Men successivt ökade acceptansen och i dag är samstämmigheten bland politikerna en förutsättning för framgången, säger Göran Mattsson.

Med tiden knackade allt fler kommuner på dörren och frågade om de fick vara med. 1993 ombildades Kommuninvest till Kommuninvest i Sverige AB, och dörren till medlemskap i Kommuninvest ekonomisk förening öppnades för alla kommuner.

För Askersunds kommun och dess drygt 11 000 invånare fick samarbetet en omedelbar effekt. Redan under 1987, bara ett år efter att Kommuninvest bildades och kommunen tog sina första lån, märktes en dramatisk skillnad på räntorna.

– Betydelsen ökade sedan i takt med att man kunde lösa gamla lån och ta ny upplåning i Kommuninvest istället. Det var en gynnsam process och effekterna blev med åren bara större och större. Efter ett tag hamnade all nyupplåning hos Kommuninvest för att bankerna inte hängde med i konkurrensen, säger Göran. →

STORA EKONOMISKA HÄNDELSER I ASKERSUND

1987

Kommunen visade ett överskott på 9 miljoner kronor. Hargebadens fritidsanläggning renoverades och en bokbuss inköptes.

1996

1996 och några år framåt blev ekonomiskt svåra på grund av förändringar i skatteutjämningen.

2000

2000 blev en brytpunkt när kommunen vände till vinst. Då gjordes också investeringar i gator och vägar.

2002

Ett resecentrum blir till. Askersund erhåller 17 miljoner kronor av staten för förlorade intäkter i skatte-utjämningssystemet.

2011

44 miljoner kronor investeras när kommunen köper Askersundsverken och bildar Askersunds Kommunfastigheter.

2014

Kommunen planerar ett nytt kunskaps- och kulturcenter, Askersunds största investering någonsin, på drygt 223 miljoner kronor.

> ***Vi får väldigt förmånliga villkor så länge vi sköter vår ekonomi. Jag tror inte vi hade klarat de stora investeringarna utan Kommuninvest.***
>
> Per Eriksson, kommunstyrelsens ordförande

Befolkningsmässigt har Askersund stått och stampat på ungefär samma invånarantal sedan 1980-talet. Det är dock positivt med tanke på att många småkommuner har tappat invånare, förklarar Göran, som var kommunchef i Askersund från 1992 till 2005.

Askersund har en rad behov att tillgodose under den närmaste tiden. Framför allt behöver kommunen investera i nya skolor och äldreboenden. Det är en viktig fråga för Siv Ahlstrand, kommunalråd och ordförande i socialnämnden i Askersund.

– Vi måste satsa för att våra kommuninvånare ska bo kvar här även när de blir gamla, säger hon.

Siv Ahlstrand är en av drivande krafterna till att Askersunds första autismboende blev till 2011.

Boendet Ekbacken ligger i stadsdelen Gustavslund i utkanten av Askersund. Det avlånga huset ligger naturskönt med en bondgård som närmaste granne. På gården finns det en pilkoja som grönskar varje sommar och lite längre bort hänger tre gungor. De boende gillar att gunga, berättar verksamhetschefen Johanna Häll.

Sex personer mellan 30 och 60 år bor i varsin lägenhet på Ekbacken. Det funkar också som daglig verksamhet med så kallade individuella lösningar. Boendet är bemannat dygnet runt och totalt jobbar 13 personer där.

Personer med autism behöver ofta lugn och ro, lokalen är därför ljudisolerad. Men det är ändå full fart där inne. En av de boende bjuder in till sitt hem och visar sin ljusblåa fondvägg, målad i en färg som hon själv har valt.

Autismboendet byggdes av lokala entreprenörer och finansierades via kommunens lån från Kommuninvest, berättar Siv Alstrand.

– Det var ett efterlängtat boende som vi kämpade länge i sociala nämnden för att få till.

ASKERSUNDS KOMMUN

Folkmängd: 11 100.

Antal företag: Cirka 800.

Största arbetsgivarna:
Askersunds Kommun,
925 anställda.
Zinkgruvan Mining AB,
363 anställda.

Medelinkomst: 230 471kr (2012).

Medelålder: 46 år.

– Vi vill att alla oavsett bakgrund ska ha möjligheten att bo i vår kommun, säger Siv Ahlstrand, kommunalråd och ordförande i socialnämnden i Askersund.

Alla de som i dag har lägenheter i autismboendet bodde tidigare hos sina föräldrar. Det här visar att vi verkligen kan ge alla, oavsett bakgrund, möjligheten att bo i vår kommun, säger Siv Ahlstrand.

Mitt emot Askersunds fridfulla torg mitt i staden, i samma hus som Göran Mattsson en gång i tiden jobbade, sitter i dag kommunstyrelsens ordförande Per Eriksson. Han spår en ljus framtid för kommunen, men påpekar samtidigt att Askersund står inför enorma strukturella investeringar.

– Det ska byggas en ny skola, med bibliotek, fritidsgård och en multisal. Och inte minst det som alla pratar om, ett nytt kunskaps- och kulturcenter. Det är en investering på drygt 220 miljoner och kommunens genom tiderna största satsning, säger han.

De stora framtida investeringarna ställer allt större krav på kommunens ekonomiavdelning. Askersunds normala investeringsnivå ligger på 20–30 miljoner per år, och nu ökar investeringstakten påtagligt.

– Nu har vi stora investeringar framför oss. Och det påverkar naturligtvis lånebehoven. I normalfallet vinner Kommuninvest upphandlingen, för att man erbjuder bättre lånevillkor, säger Per Eriksson.

Per Eriksson väger lite lätt på kontorsstolen och förklarar att för en liten landsortskommun är det betydelsefullt att ha en stabil samarbetspartner. Han tror att glesbygdskommunerna hade stått sig ganska slätt om Kommuninvests samverkan i kommunal serviceanda inte hade funnits.

– Jag vill inte kritisera bankväsendet men jag tror inte i min vildaste fantasi att ett liknande samarbetsklimat skulle kunna uppstå där. Vi får →

Per Eriksson, kommunstyrelsens ordförande, i Rådhusets vigselrum i Askersund.

Johanna Häll, verksamhetenchef på Ekbackens autismboende, och Siv Ahlstrand tycker att nyttan varit stor för de som bor på Ekbacken.

> ***Vi måste satsa för att våra kommuninvånare ska bo kvar här även när de blir gamla.***
>
> Siv Ahlstrand, kommunalråd och ordförande i socialnämnden i Askersund

10

DET TOG TIO ÅR att bygga upp Askersund efter att nästan hela staden brann upp (förutom 8 hus) den 6 juni 1776. Det var framförallt frivilliga offergåvor och stadshjälp som bidrog till den snabba återuppbyggnaden.

väldigt förmånliga villkor av Kommuninvest så länge vi sköter vår ekonomi. Jag tror inte vi hade klarat de stora investeringarna utan dem, säger Per Eriksson.

Idag är 270 kommuner och åtta landsting medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening, med bred representation av såväl stora som små kommuner. På senare år har flera storkommuner, som Göteborg och Uppsala, blivit medlemmar.

Göran Mattsson drar sig till minnes de första åren. De första mötena. Deras första kontor – en spartansk inredd etta med kokvrå, en trappa upp från Örebro Sparbank i centrala Örebro. På en sliten vägg med tidstypiska strukturtapeter i pistagegrönt hängde det en skärm med finansiella nyheter från Reuters. Den hyrde de av banken på bottenvåningen för att kunna följa ränteutvecklingen i världen. Det fanns också ett sammanträdesbord som egentligen var för litet för att sammanträda vid. Mycket har hänt sedan dess.

– Jag måste säga att Kommuninvest är det roligaste jag har varit med om i mitt yrkesliv. Hade vi suttit och pratat på de första sammanträdena att om 25 år är nästan hela Sverige med, då hade vi sagt att vi skulle lugna ner oss. Med Kommuninvest har vi förstått värdet i att arbeta tillsammans och se framåt, säger Göran Mattsson. ■

Analys ***Kommunernas investeringar***

VÄXANDE KOMMUNER SATSAR MER

Det finns ett starkt samband mellan en kommuns befolkningstillväxt och investeringsnivå.

FOTO: ROBIN ANDERSSON

I FÖRRA NUMRET av Dialog berättade jag att de svenska kommunerna är inne i en investeringsintensiv period. Under den senaste femårsperioden har investeringarna i sektorn ökat med i genomsnitt tre procent per år i fast penningvärde – under 2012 uppgick de till totalt 90 miljarder kronor. Kommunerna står för 45 procent av investeringarna och de kommunala bolagen för de övriga 55 procenten.

Kommuninvest fortsatta granskning av kommunernas och deras bolags investeringar för 2012 visar att knappt två tredjedelar gick till områdena infrastruktur, bostäder och fastigheter. 15 miljarder kronor investerades i produktion och distribution av fjärrvärme och el, medan 6 miljarder investerades i vatten och avlopp. Resterande 11 miljarder fördelades mellan investeringar i bland annat kollektivtrafik, räddningstjänst och inventarier.

FÖRDELNINGEN MELLAN INVESTERINGSOMRÅDEN

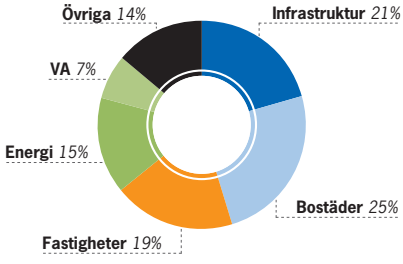

> ***I de kommuner som investerar mest per invånare är investeringsnivån mer än tio gånger högre än i de kommuner som investerar minst.***

VI KAN SE att investeringsnivån per invånare skiljer sig mycket åt mellan olika kommuner. I de kommuner som investerar mest per invånare är investeringsnivån mer än tio gånger högre än i de kommuner som investerar minst. Vår analys visar att en stor del av dessa skillnader kan förklaras av skillnader i befolkningsutveckling. Ökar befolkningen ökar också behovet av att investera i infrastruktur, bostäder, utbyggd fjärrvärme och kommunala serviceinrättningar och vice versa. En ökning av den årliga befolkningstillväxten med en procentenhet ger en förväntad genomsnittlig ökning av investeringsnivån per invånare med 1 000–1 500 kronor.

Det finns dock även andra faktorer som också påverkar investeringsnivån i en kommun och som i vissa fall bidrar till att en del kommuner avviker från det annars starka positiva sambandet mellan just befolkningstillväxt och investeringar. Små och medelstora kommuner utanför storstadsregionerna, med relativt sett stora energibolag, tenderar att ha en hög investeringsnivå trots en neutral eller negativ befolkningsutveckling. Medan små och medelstora kommuner i storstadsregionerna med små kommunala bolag, men hög befolkningstillväxt, har en relativt sett låg investeringsnivå.

LÅGA INVESTERINGSNIVÅER i en del kommuner har väckt frågan om huruvida vissa kommuner investerar för lite. I mindre kommuner tenderar investeringarna att variera kraftigt mellan olika år, vilket ibland leder till att investeringsnivån för ett enskilt år blir onormalt låg. Men sett över en längre tidsperiod är det dock få kommuner där investeringarna understiger avskrivningarna.

Senare i vår kommer Kommuninvest att presentera rapporten ”Kommunsektorns investeringar”.

Mattias Bokenblom
Forsknings- och utbildningsansvarig, Kommuninvest

När Kommuninvest ska finansiera sin utlåning till svensk kommunsektor görs en rad åtgärder för att minska riskerna. En av dem är att låna pengar på flera marknader.

TEXT: ANNA SPÄNGS ILLUSTRATION: TEAM HAWAII

Pengar från hela världen

Kommunernas och landstingens investeringar i skolor, bostäder, sjukhus, kollektivtrafik och vägnät är nödvändiga för ett välfungerande samhälle. Det är denna typ av offentliga investeringar som bygger upp den svenska välfärden, som ser till att vi kan ta oss till jobbet och få vård när vi blir sjuka, att vi har någonstans att bo, och att vi har daghem och skolor till våra barn.

För att dessa välfärdsinvesteringar ska bli möjliga krävs att kommunerna och landstingen kan finansiera dem. Självfinansieringen är ofta inte tillräcklig för att täcka stora investeringar och därför behöver kommunsektorn låna pengar. Det är här Kommuninvest kommer in i bilden.

Att tillhandahålla konkurrenskraftiga lån till sina medlemmar i den svenska kommunsektorn är Kommuninvests kärnverksamhet. Och idag är medlemsskaran stor, närmare bestämt 270 kommuner och åtta landsting.

Vid årsskiftet 2013/2014 var utlåningen nästan 210 miljarder kronor, en ökning med 130 miljarder sedan 2007. Tillväxten beror på att Kommuninvest tagit en allt större del av marknaden medan bankerna halverat sin utlåning till sektorn. Och lånebehovet hos kommuner och landsting ser ut att växa framöver.

Finansieringen av utlåningen skaffar Kommuninvest på kapitalmarknaderna i Sverige och utomlands. Eftersom utlåningen vuxit kraftigt innebär det att Kommuninvest har behövt låna upp mer pengar än tidigare. Att låna upp pengar i stora volymer på kapitalmarknaderna är alltid ett vågspel. Bland annat talar man om refinansieringsrisk, det vill säga risken för att det ska bli dyrt eller svårt att hitta tillräckliga volymer när lån som förfaller ska ersättas med nya.

Vid några tillfällen under de senaste åren har möjligheten att låna upp pengar på kapitalmarknaderna skakats om ordentligt. Många fick stora →

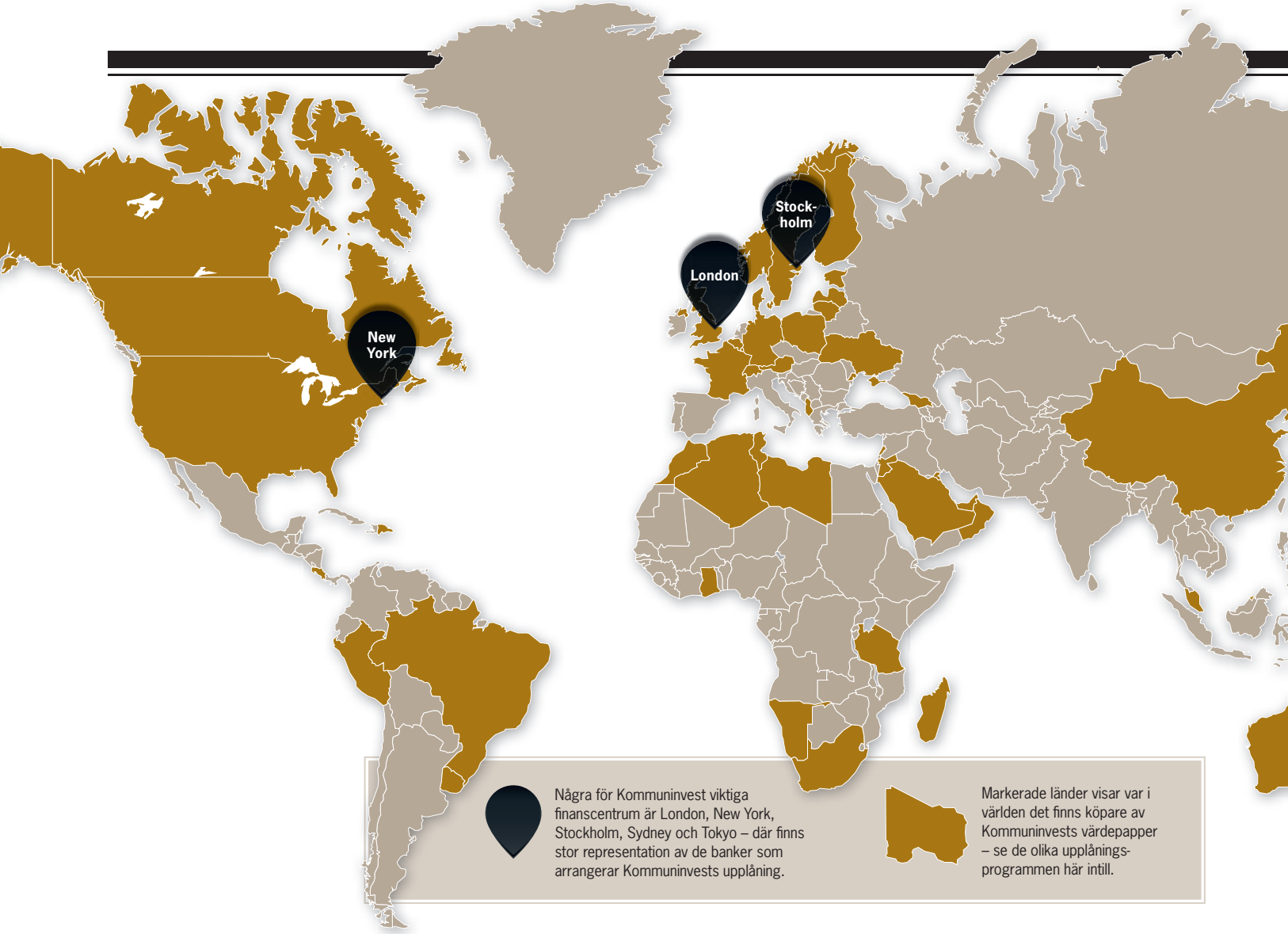

Gabriel Forss arbetar som analytiker på kreditvärderings-institutet Standard & Poor's, och är huvudanalytiker för Kommuninvest.

svårigheter att låna under finanskrisen, men även så sent som förra året när USA:s kongress hade problem att komma överens om budgettaket.

Men det går att minska refinansieringsrisken, bland annat genom att ha tillgång till flera olika kapitalmarknader. Då minskar beroendet av enskilda marknader och sårbarheten om en eller flera av dem är tvungna att stänga ner. Under finanskrisen kunde Kommuninvest exempelvis hitta kortfristig upplåning via sitt internationella marknadsprogram Euro Commercial Paper och via sina japanska Uridashi-obligationer. Det gjorde att kommunsektorn alltid kunde få lån hos Kommuninvest.

Gabriel Forss på kreditvärderingsinstitutet Standard & Poor's är huvudanalytiker för Kommuninvest. Han anser att givet beroendet av kapitalmarknaderna är det viktigt att Kommuninvest även har en konservativ likviditetspolicy.

– Om Kommuninvest av någon anledning skulle förlora sin åtkomst till kapitalmarknadsfinansiering ska förfinansieringsportföljen eller likviditetsreserven, enligt Kommuninvests policybeskrivningar, klara sex månaders refinansiering av förfallande lån samt prognosticerad nyutlåning. I samband med vår senaste publicerade analys av Kommuninvest i juni 2013 var förfinansieringsportföljen stor nog att täcka 10 månaders refinansieringar och nyutlåning, säger Gabriel Forss.

Vid årsskiftet 2013/2014 var likviditetsreserven drygt 62 miljarder kronor. Kommuninvest

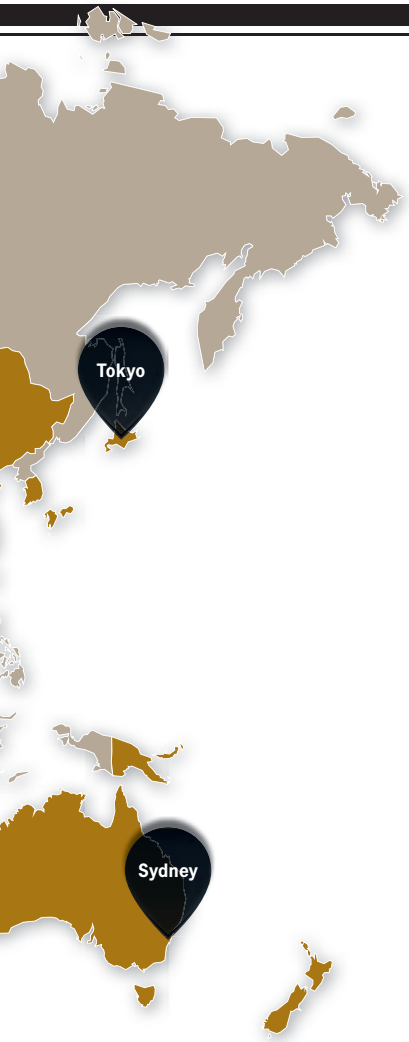

KOMMUNINVESTS TOTALA UPPLÅNING 260 MILJARDER

Euro Commercial Paper (ECP)
18 MILJARDER KRONOR
ECP ger kort upplåning på max ett år till en fast ränta. Programmet används för att finansiera kortfristig utlåning och om Kommuninvest snabbt behöver skaffa likvida medel. Upp till 7 miljarder euro kan lånas upp i programmet, som regel har Kommuninvest minst 2 miljarder euro i utestående lån. Upplåning kan ske i euro, amerikanska dollar, svenska kronor, schweiziska franc och brittiska pund.

Kangaroo
5 MILJARDER KRONOR
För att minska refinansieringsrisken görs affärer också på andra marknader än de prioriterade. Det upprätthåller möjligheten att använda sig av dessa i framtiden. Ett exempel på en sådan marknad är den australiensiska obligationsmarknaden Kangaroo. Kangaroo erbjuder långfristig upplåning på minst tre år.

Euro Medium Term Note (EMTM)
EMTM är Kommuninvests största upplåningsprogram. Det är ett program för medel- och långfristig upplåning av alla slags valutor, med fast eller rörlig ränta. Inom programmet lånar Kommuninvest exempelvis upp amerikanska dollar via så kallade USD benchmark-obligationer.

USD benchmark
56 MILJARDER KRONOR
Kommuninvests löpande dollarupplåning till fast ränta sker via USD benchmark-obligationer på den internationella upplåningsmarknaden. I april förra året gjorde Kommuninvest sin största obligationsemission hittills och den största USD benchmark-transaktionen någonsin av ett nordiskt offentligt institut. Den inbringade 2,35 miljarder dollar. Investerarna kom från Asien, Europa, Mellanöstern och Afrika och den amerikanska kontinenten.

USD Floating Rate Notes
37 MILJARDER KRONOR
Förväntningar på ett framtida högre ränteläge har skapat stor efterfrågan på obligationer med rörlig ränta. Kommuninvest är en stor emittent av så kallade Floating Rate Notes och utnämndes till 2013 års "Best Agency FRN Issuer" i fackpress.

Uridashi/japansk upplåning
17 MILJARDER KRONOR
Kommuninvest har traditionellt haft en stor del av sin upplåning i Japan. Upplåningen sker via Uridashi-obligationer, så kallade strukturerade obligationer där avkastningen är kopplad till utvecklingen i ett underliggande aktieindex eller valutakurser. Värdepappren är attraktiva eftersom Kommuninvests kreditvärdighet är den högsta tänkbara.

Svenska obligationsprogrammet
85 MILJARDER KRONOR
Det svenska obligationsprogrammet startades 2010 och har idag sex utestående obligationer. Eftersom volymen växer – nu över 80 miljarder kronor – har Kommuninvest lagt ett allt större fokus på att bredda investerarbasen internationellt. Målet är att 50 procent av Kommuninvests upplåning sker i svenska kronor till utgången av 2015.

Övriga
42 MILJARDER KRONOR
Utgörs av upplåning i brittiska pund, schweiziska franc, norska kronor, euro, svensk certifikatupplåning med mera.

är alltså väl rustat. Men det finns fler faror med en växande upplåning. En sådan är motpartsrisken, det vill säga risken att motparten ska komma på obestånd och ställa in sina betalningar. Det var vad som hände med den amerikanska investmentbanken Lehman Brothers 2008, vars konkurs blev den tändande gnistan som satte igång finanskrisen.

Majoriteten av Kommuninvests upplåning i utländsk valuta måste växlas över till svenska kronor, i och med att Kommuninvest bara lånar ut i svenska kronor till sina medlemmar. Detta görs genom derivattransaktioner med banker. Derivattransaktionerna säkrar valutarisken, men motpartsrisken består.

Tidigare skedde Kommuninvests upplåning nästan uteslutande på utländska marknader. För att möta den kraftiga tillväxten i utlåningen skapades ett helt nytt tillgångsslag – Kommuninvests svenska obligationsprogram.

– Med upplåning i SEK når vi en ny investerargrupp vilket ökar diversifieringen och minskar refinansieringsrisken. Det strategiska vägvalet har inneburit kraftigt minskad risk i upplåningen och möjliggör fortsatt expansion, säger Kommuninvests upplåningschef Anders Gånge.

Garbriel Forss menar att det är positivt att Kommuninvests ökade utlåning följs av en större upplåning i kronor.

– Kommuninvest har ökat sin marknadsandel av kommunsektorns totala låneskuld. Det är bra att de har en större upplåning i svenska kronor. →

62

Kommuninvests likviditetsreserv vid årsskiftet 2013/2014 var drygt 62 miljarder kronor.

> **Nu när vårt eget program blivit så stort är det naturligt att bredda investerarbasen internationellt.**
>
> Carl-Henrik Arosenius, chef för Kommuninvests investerarrelationer

Det minskar derivathanteringen, vilket minskar exponeringen på motparter, säger Gabriel Forss.

Kommuninvests svenska obligationsprogram lanserades i november 2010 och har hittills främst haft svenska institutioner som placerare. Med cirka 85 miljarder kronor i utestående volym är det Kommuninvests största upplåningsprogram.

Men för ökad diversifiering i upplåningen och minskad refinansieringsrisk, gäller det att ha en bred investerarbas. Arbetet för att bredda investerarbasen till att omfatta fler utländska placerare har därför intensifierats, berättar Kommuninvests chef för investerarrelationer Carl-Henrik Arosenius.

– Vi jämför oss med svenska statsobligationer, där drygt hälften ägs av utländska investerare. Nu när vårt eget program blivit så stort är det naturligt att bredda investerarbasen internationellt, säger Carl-Henrik Arosenius.

Marknadsföringen av det svenska obligationsprogrammet till internationella investerare började trappas upp redan förra året. Kommuninvest besökte då placerare i Norge, Finland och Danmark. Därefter följde Boston och New York på den amerikanska östkusten. I slutet av januari i år var Carl-Henrik Arosenius i Tokyo. Närmast väntar möten med placerare i Latinamerika.

Carl-Henrik Arosenius är chef för investerarrelationer på Kommuninvest.

Anders Gånge, upplåningschef Kommuninvest.

De senaste årens hastiga svängningar på finansmarknaderna har faktiskt öppnat upp för nya möjligheter för Kommuninvests upplåning.

Målgruppen är centralbanker, offentliga institutioner och institutionella placerare som pensionsfonder och försäkringsbolag. Under 2013 tillkom en ny målgrupp, bankernas treasury-avdelningar. De nya så kallade Basel III-reglerna, som införs som en konsekvens av Lehmankraschen, ställer krav på alla banker att ha minst 60 procent statsobligationer i sin likviditetsbuffert. I Sverige likställs Kommuninvests obligationer med statsobligationer och kan därmed placeras i bankernas likviditetsportfölj – vilket ökar intresset för dem betydligt.

Dessutom ligger Sverige tillsammans med Schweiz före övriga länder gällande implementeringen av de nya reglerna. Det underlättar för Kommuninvest att redan ha fått svart på vitt gällande likviditetsklassningen. Kommuninvest har också skaffat sig nödvändig dokumentation för att även amerikanska institutioner med verksamhet inom USA:s gränser, ska kunna köpa Kommuninvests obligationer.

– Enkelt uttryckt går refinansieringsrisken upp när mer pengar ska lånas upp. Men vår investerarbas har ökat mer än upplåningen. Därför kan man säga att vi har fått en minskad risk, avslutar Carl-Henrik Arosenius. ■

5 FRÅGOR OM REFINANSIERINGSRISK

1. Vad är refinansieringsrisk?
Risken för att det ska bli kostsamt eller svårt att låna upp medel för att ersätta förfallande skulder eller finansiera ny utlåning.

2. Hur minskar Kommuninvest refinansieringsrisken?
Det sker framförallt på två sätt:
- Bevakning av lånens förfallotid: Om Kommuninvest gör en upplåning idag med förfallotid om ett år måste upplåningsteamet titta ett år framåt för att se om där finns andra lån som förfaller samma dag. För att undvika stora punktförfall sprids också upplåningen på lån med olika förfallotider.
- Diversifiering av finansieringskällor: Kommuninvest lånar upp på många olika marknader. Diversifieringen omfattar även valutor, produkter och investerare.

3. Hur bedöms refinansieringsrisken vid en kreditvärdering?
Kreditanalytikerna tittar på bankens eller finansinstitutets åtkomst till olika finansieringskällor, som exempelvis kontoinlåning, olika segment av kapitalmarknaden och access till Riksbanken. Kreditanalytikerna väger även in faktorer som övergripande finansieringspolicyer och hur den löpande och strategiska upplåningsförvaltningen går till. Att Kommuninvest har fokus på upplåning med längre löptider som matchas av en utlåning med kortare duration minskar refinansieringsrisken.

4. Vad betyder Kommuninvests koppling till Riksbanken?
Den säkerställer tillgången på likviditet och bidrar till att stärka kreditinstitutens positiva syn på Kommuninvest. Minst 60 procent av likviditetsreserven ska vara tillgångar som kan användas för upplåning hos centralbanker.

5. Vad är Trippel A?
Kreditvärderingsinstitutens högsta betyg på kreditvärdighet kallas trippel A. Standard & Poor's och Moody's klassar Kommuninvests kreditvärdighet som trippel A, med stabila utsikter.

Operahuset i Oslo ritades av arkitektkontoret Snøhetta och invigdes under 2008. Driften sköts av det statliga bolaget Den Norske Opera & Ballett.

Staten bakom norsk systerorganisation

I Norge har kommunerna inget självstyre. Därför är det staten som äger norska Kommunalbanken.

TEXT: DAVID STARK FOTO: SHUTTERSTOCK

Norska Kommunalbanken är den ledande finansieringsinstitutionen för Norges kommuner och landsting. Men till skillnad mot medlemsägda Kommuninvest så är det staten som äger Kommunalbanken till 100 procent.

Kommunalbanken har en nästan 100-årig historia. Under 1920-talets krisår hamnade Norges kommuner i stora bekymmer när den privata banksektorn inte kunde tillhandahålla acceptabla lånevillkor. Staten fick komma till undsättning. Den 12 februari 1926 fastslogs den lag som ett år senare möjliggjorde etableringen av Norges Kommunalbank, det som efter 1999 års ombildning heter Kommunalbanken AS.

Nu – precis som då – ägs Kommunalbanken av staten, och är därför ett statligt aktiebolag.

– Eftersom våra kommuner inte har självstyre på samma sätt som i Sverige kunde vi inte heller tillämpa Kommuninvests modell, berättar Kristine Falkgård, Kommunalbankens vd, och fortsätter:

– Men även om ägarförhållandena är olika så finns det likheter. Affärsmodellen bygger på ett samlat finansieringsbehov för den kommunala sektorn i en offentligt ägd specialinstitution.

Precis som i Sverige får inte driften av kommunerna bekostas av lånade pengar, utan de går framför allt till investeringar.

Kommunalbankens marknadsandel ligger på strax under 50 procent och har så gjort de senaste fem–sex åren. Kristine Falkgård berättar att vid utgången av 2013 hade samtliga norska län och runt 98 procent av landets alla kommuner lån i Kommunalbanken.

De norska kommunerna har totalt sett ökat sina investeringar de senaste åren, till följd av flera stora reformer som rört bland annat förskolor och hälsa. Norge har också en stark befolkningstillväxt som ger ett ökat behov av kommunala tjänster. Kommunalbanken har fått signaler från kommunerna att de under de kommande åren kommer att vara i behov av ytterligare investeringar inom välfärden.

Den nya regeringen med kommunal- och moderniseringsministern Jan Tore Sanner i spetsen har också aviserat en omfattande kommunreform för att få fler ”robusta kommuner”.

– Med robusta menar regeringen kommuner som har ekonomiska och tekniska resurser för att leverera fullgod service till medborgarna. Kommunerna ska också få fler ansvarsområden än i dag.

Kommunalbankens vd Kristine Falkgård tycker att signalerna är positiva.

– Regeringen vill ha en bred process där både Stortinget och kommunerna själva är med och utformar framtidens kommunala struktur. Men det är inte sannolikt att det blir en omfattande sammanslagning av kommunerna under den här mandatperioden, fast kanske i nästa, säger hon. ■

KERSTIN HESSIUS

Ålder: 55 år.

Bor: Stockholms innerstad.

Gör: Vd Tredje AP-fonden, och av regeringen utsedd särskild utredare av statskulden (Översyn av statsskuldspolitiken, SO 2014:8).

Utbildning: Ekonomexamen och filmvetenskap från Stockholms universitet.

Karriär: Utredare Statskontoret, journalist Finanstidningen, vd Alfred Berg, vd kapitalförvaltningen Östgöta Enskilda bank, vice riksbankschef, vd Stockholmsbörsen och sedan 2004 vd Tredje AP-fonden.

Intresse: Samlar på nutida konst. Favoriten är Andreas Eriksson, som nu kan ses på Bonniers konsthall.

Liten skuld kan bli stort problem

Även om statsskulden minskar bör Riksgälden fortsätta att låna upp pengar. Det menar Kerstin Hessius som på uppdrag av regeringen utrett Sveriges lånade finanser.

TEXT: DAVID GROSSMAN FOTO: JENNIFER GLANS

Det är nog inte många i vårt land som tycker att det är ett problem att statsskulden tryckts ner och nu är cirka 30 procent av BNP. En oerhört bra nivå jämfört med många andra länder inom EU som brottas med skuldkvoter över 100 procent av BNP.

Och det gör väl nu inte heller Kerstin Hessius, vd på Tredje AP-fonden och särskild utredare av statsskulden, men statens allt mer minskade behov av att låna upp pengar kan märkligt nog ställa till bekymmer i den finansiella sektorn.

Det konstaterar Kerstin Hessius när vi träffar henne på Tredje AP-fondens kontor på Vasagatan i Stockholm. Fastigheten ägs och förvaltas av Vasakronan, som fonden är storägare i.

–Vi äger en fjärdedel av Vasakronan så det är väl rimligt att vi sitter här, säger Kerstin Hessius.

Hon är onekligen en vd med mycket skinn på näsan, före detta vice riksbankschef, vd för Stockholmsbörsen och sedan 2004 ansvarig för Tredje AP-fonden med ett kapital om cirka 250 miljarder kronor att förvalta till framtida pensioner. Det var inte så konstigt att Finansdepartementet valde henne till att utreda den komplexa frågan om statspappersmarknadens funktion och Riksgäldens roll i framtiden, givet en sjunkande statsskuld.

Ska Riksgälden – tack vare den låga statsskulden – ges möjlighet att överupplåna även om det inte finns något behov? Den frågan har utredningen haft att besvara.

–De möjliga behov som har analyserats är om staten ska bygga upp en buffert för framtida kris, om det finns anledning att upprätthålla marknadens funktion och om staten ska bevara sina lånekanaler, säger Kerstin Hessius.

Hon konstaterar att det inte finns något egenvärde i att Riksgälden samlar pengar i ladorna för eventuellt framtida behov. Det kan fresta oansvariga politiker att göra reformer som det inte finns pengar till, men framför allt menar Hessius att det saknas logik i att ha en buffert när statskulden är liten.

Men är det inte bra att ha en buffert om vi hamnar i ännu en finansiell kris?

–Jo, så kan man ju resonera, men skulle den bestå av lånade pengar är det egentligen ingen buffert. Det blir den bara om man har sparat till den. Och om skulden är 40 procent, ska vi då låna upp till 60 procent och är det 100 procent ska vi då låna upp till 150 procent? Hur stor buffert som behövs är dessutom omöjligt att avgöra, säger Kerstin Hessius. →

> ***Kommuner är ofta kreditvärdiga motparter med etisk höjd. Det är bra för det begränsar risker.***
>
> Kerstin Hessius, vd Tredje AP-fonden

Utredningens slutsats är att det ur statens perspektiv bara finns ett hållbart skäl till att överupplåna, om det nu ens blir aktuellt.

– Statsskulden svänger och den kan svänga snabbt. Ta Irland, som gick från en skuld om 20 till över 100 procent av BNP på fem år. Så snabbt kan det gå och vi måste därför hålla systemet igång och ha en beredskap. Om statspapper slutar att emitteras försvinner de också ut ur portföljer och index. Det blir svårt och dyrt att låna i marknaden igen.

Vilka andra papper kan då fylla behovet om det blir brist på statspapper?

– Det finns som sagt andra bra utgivare, som till exempel Kommuninvest och bostadsinstituten. Det är aktörer med hög kreditvärdighet, men problemet är likviditeten. Det är papper som ges ut i mån av behov. Riksgälden emitterar varje onsdag varannan vecka. Det är en trygghet som är svår att ersätta.

Kerstin Hessius känner väl till Kommuninvests obligationer, men de finns inte med i Tredje AP-fondens portfölj.

– Prissättningen är inte så lockande för oss, men bevisligen finns det andra som är beredda att betala mer, så det är väl bra, säger hon diplomatiskt.

Annars finns det ett stort intresse att investera i offentlig sektor hos Tredje AP-fonden.

– Kommuner är ofta kreditvärdiga motparter med etisk höjd. Det är bra för det begränsar risker. Men tyvärr finns det inte så mycket direkta investeringar vi kan göra i den offentliga sektorn. Det vi har är fastighetsbolaget Hemsö med samhällsfastigheter och innehav i Vasakronan där stat och kommun är stora hyresgäster.

Enligt Tredje AP-fondens värderingar bör investeringar som ger samhällsnytta prioriteras.

– Finns det två likvärdiga investeringar som ger samma avkastning så är den med samhällsnytta den klart mest intressanta för oss. Det ska vara långsiktigt hållbart, betonar Kerstin Hessius. ■

STATSOBLIGATIONER

Statsobligationer är långfristiga värdepapper som ges ut av staten med en årlig fastställd kupongränta och normalt 2–10 års löptid. I Sverige ges de sedan 1982 ut genom Riksgälden. En statsobligation är ett löpande skuldebrev.

Nya statsobligationer ges ut varannan onsdag genom en auktion hos Riksgälden. Därefter handlas de på en andrahandsmarknad som drivs av banker och värdepappersbolag som är återförsäljare till Riksgälden och marknadsgaranter i andrahandsmarknaden. I den svenska obligationsmarkanden sker inte handeln via en orderdriven börs utan likviditet genereras av marknadsgaranterna. De erbjuder tvåvägspriser, det vill säga ställer samtidigt bindande köp- och säljpris vid förfrågan från investerare.

1293 miljarder

Så stor var statsskulden i slutet på januari i år. Kommunskulden uppgick enligt Kommuninvests beräkningar till 470 miljarder i slutet av 2013.

Thomas Olofsson, chef Riksgäldens skuldförvaltning.

Riksgälden ökar transparensen

RIKSGÄLDEN PUBLICERAR redan i dag nyckeltal och statistik på sin hemsida. Nu kommer de att öppna upp ännu fler delar av databasen gentemot investerare och återförsäljare.

– I år kommer även historik om auktionsförsäljning och prognoser att bli tillgängliga på *riksgalden.se*. Investerare och återförsäljare kommer alltså att få ännu mer omfattande och detaljerad information om statsskulden på hemsidan, säger Thomas Olofsson, chef för Riksgäldens skuldförvaltning i ett pressmeddelande.

Medelsvensson gillar godis

VARJE ÅR SÄTTER Statistiska Centralbyrån samman den genomsnittliga svensken med hjälp av medelvärden, medianer och typvärden.

I Statistisk årsbok för 2014 heter den genomsnittliga kvinnan Anna Andersson och är 42 år. Hon har eftergymnasial utbildning och jobbar heltid inom vård och omsorg. Hon bor tillsammans med sin man Fredrik Johansson och deras två barn i en villa i en tätort, exempelvis i Säffle. Fredrik arbetar heltid inom tillverkningsindustrin.

Varje vecka äter familjen 1,2 kilo godis men både Fredrik och Anna motionerar också minst en gång i veckan.

Läs hela Statistisk årsbok 2014 på scb.se.

REGERINGEN:

Kommunerna måste ta större ansvar

DEBATTEN KRING bostadsbristen fortsätter och alliansens partiledare presenterar nu fler förslag för att öka bostadsbyggandet i landet. Bland annat ska två nya utredningar, som ska analysera bostadssituationen i Malmö, Göteborg och Stockholm samt se över plan- och byggprocessen, tillsättas.

Men regeringen vill också öka trycket på kommunerna. I förslaget skriver den bland annat att trots att kommunerna säger sig vara angelägna om att bygga fler bostäder arbetar de inte tillräckligt aktivt med att skapa förutsättningar för nybyggnation. Därför ska regeringen stimulera kommunerna att planlägga för fler bostäder och öka antalet markanvisningar. Exakt vilka stimulansåtgärder som kan tänkas införas och hur man kan effektivisera detaljplanläggningen ska nu utredas.

Fråga Kommuninvest

Vill du ha en fråga besvarad i Dialog? Skicka e-post till dialog@kommuninvest.se

HAR KOMMUNINVEST ALLTID PENGAR ATT LÅNA UT?

För många medlemmar är det viktigt med säker tillgång till finansiering. Kan jag lita på att Kommuninvest alltid har pengar när jag behöver låna?
Nils-Eric Gustavsson, ekonomidirektör, landstinget Västmanland

DU PEKAR PÅ en mycket viktig fråga, som faktiskt är grundläggande för hela Kommuninvestsamarbetet: medlemskapet som nyckeln till stabil och effektiv finansiering.

En mängd faktorer samspelar för att Kommuninvest alltid ska kunna förse medlemmar och kunder med lån – även när det blåser som hårdast på världens finansmarknader. Till att börja med bedrivs verksamheten med låg risk, där utlåningen endast sker till kommunsektorn och med stöd av medlemmarnas borgensåtagande. Kommuninvest har också ett kapital som mer än väl täcker (det begränsade) risktagandet, och en kapitaluppbyggnad pågår för att möta framtida regelkrav.

Det gör Kommuninvest attraktivt som upplånare – faktum är att efterfrågan på Kommuninvests värdepapper tenderar att öka i orostider. Kommuninvest har tillgång till en mängd olika upplåningsmarknader och -instrument och kan styra upplåningen till de marknader som fungerar bäst (se separat artikel om upplåningen på sid 12). För att minska refinansieringsrisker har Kommuninvest ungefär dubbelt så lång löptid i upplåningen som i utlåningen.

OM SITUATIONEN på marknaden skulle vara så svår att det blir utmanande till och med för Kommuninvest att finansiera sig, finns en betydande likviditetsreserv motsvarande 20–40 procent av utlåningen.

Reserven består av värdepapper med mycket hög kreditvärdighet (se grafer nedan) och kan normalt lätt omsättas till reda pengar. Det ger Kommuninvest betydande resurser i händelse av en verklig kris – om upplåningsmarknader stängs kan Kommuninvest låna ut från likviditetsreserven. Vid slutet av 2013 uppgick reserven till drygt 62 miljarder kronor, vilket innebar att Kommuninvest kunde klara närmare 10 månaders normal verksamhet utan egen tillgång till finansiering.

SOM EN SISTA utväg finns Riksbanken. Kommuninvest är penningpolitisk motpart och medlem i det finansiella betalningssystemet RIX, vilket ger tillgång till krediter från Riksbanken. Mot ställande av säkerheter har Kommuninvest tillgång till likviditet med mycket kort varsel.

Maria Viimne
Vice vd

DETTA GÖR KOMMUNINVEST STABILT

- Fokus på kapitalet.
- Utlåning endast till kommunsektorn.
- Konservativa riskmandat – längre löptid i upplåning än utlåning.
- Stor likviditetsreserv.
- Diversifierad upplåning.
- Penningpolitisk motpart till Riksbanken och RIX-deltagare.

LIKVIDITETSRESERVEN FÖRDELAD PÅ RATINGKATEGORI

2013-12-31

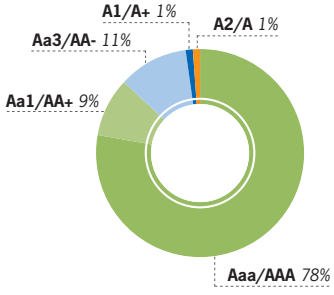

LIKVIDITETSRESERVEN FÖRDELAD PÅ EMITTENTKATEGORI

2013-12-31

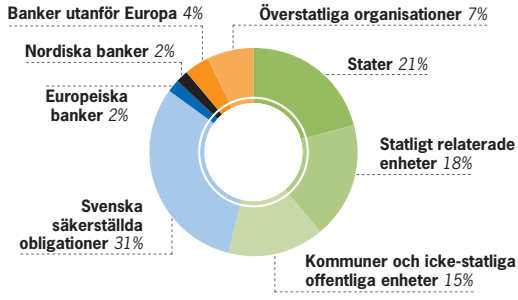

Egna kapitalet måste öka

Hur ser framtiden för Kommuninvest ut, och hur klarar vi tillsammans kravet på högre andel eget kapital? Det är frågor som diskuterats från norr till söder på Kommuninvests medlemssamråd under vintern. Dialog var med på ett av dem – i Norrköping.

TEXT: RAMIN RAHMANI FOTO: FREDRIK SCHLYTER

Thomas Åkelius, styrelsens sekreterare, på medlemssamrådet i Norrköping.

4

FÖRSLAG SOM TAS UPP PÅ STÄMMAN 10 APRIL

- Ett reformerat system för medlemsinsatser.
- Nya former för kapitaluppbyggnad.
- Ett nytt förlagslån som ersätter det nuvarande.
- Ny lösning för en extremsituation.

Läs mer på nästa uppslag.

Solen ligger lågt men lyser starkt över ett Norrköping i friskt väder. Längs Motalaström över Saltängsbron, där spårvagnslinjerna två och tre möts, ligger ett av stadens hotell. Här samlas nyfikna kommunal- och oppositionsråd, ekonomi- och finanschefer och andra från Östergötlands kommuner för att lyssna på Kommuninvests representanter på medlemssamrådet. Detta är ett av de 18 samråd som anordnas för medlemmar runt om i landet.

Lasse Stjernkvist, kommunalråd i Norrköpings kommun, välkomnar deltagarna till ”Norrköping, paradiset i världen”. Och poängterar att om man vill vara kreativ och utveckla en stad, behövs ordning och reda i kommunens ekonomi.

Kommuninvest representeras för dagen av Alf Egnerfors, vice ordförande i Kommuninvests föreningsstyrelse och Thomas Åkelius, styrelsens sekreterare.

Alf Egnerfors inleder med att berätta om Kommuninvests allt viktigare roll som långivare för Kommunsverige. Samtidigt som bankernas andel av den kommunala lånemarknaden fallit från 65 procent till 32 procent.

– Att bankerna lämnar mindre lönsamma områden som kommunsektorn är en direkt konsekvens av finanskrisen 2008 och 2009, och de nya regelverk som följt i dess spår, berättar han.

Baselkommittén, som företräder centralbanker från världens ledande ekonomier, har utarbetat Basel III, regelverket som syftar till att göra banker och kreditinstitut mer motståndskraftiga mot ekonomiska kriser. Framför allt genom att öka deras kapitalbuffertar.

Förslaget om ett nytt generellt kapitalkrav – den så kallade bruttosoliditetsgraden – är en viktig punkt på årets samrådsturné. Kravet innebär att banker och kreditinstitut måste upprätthålla en större andel eget kapital i förhållande till de totala tillgångarna och andra åtaganden.

– De förändringar som måste vidtas i bankvärlden är mycket stora, berättar Thomas Åkelius.

För att nå kravet behöver Kommuninvests egna kapital, lågt räknat, öka från nuvarande 3 miljarder kronor till 6 miljarder kronor. Det ska enligt förslaget som presenteras på samrådet uppnås genom en kombination av återbäring och årsinsats, samt medlemsinsatser och frivilliga extrainsatser.

För närvarande varierar medlemmarnas insats mellan 33 och 645 kronor per invånare.

En högre inträdesinsats för nya medlemmar införs från år 2014, och en höjd lägsta insats för befintliga medlemmar från och med år 2018.

Föreningsstyrelsen föreslår att det införs ett tak för hur hög insatsnivån per invånare kan bli, men inget krav på när i tid taknivån ska vara uppnådd. Undantaget är om en extremsituation skulle uppstå. Föreningens stadgar föreslås utformas så att stämman har rätt att påkalla inbetalning av insatskapital upp till taket om så krävs för att täcka lagstadgade minimikrav på kapital.

– Medlemmar ska kunna välja att ha det som idag med återbäring och årsinsats, eller att redan nu sätta in ett större insatskapital direkt. Som morot får man behålla mer av återbäringen, som då även kan intäktsföras i resultaträkningen. Vi föreslår även att det införs en möjlighet att ge rabatt på lånen för de medlemmar som bidragit mycket till kapitaliseringen, säger Thomas Åkelius.

Åhörarna tar in informationen. En ekonomichef från en av länets kommuner framhåller att det är viktigt att Kommuninvest även i framtiden kan vara konkurrenskraftigt gentemot andra upplåningsalternativ på marknaden. En annan medlem replikerar och påminner om att det under finanskrisen blev svårt att låna pengar hos bankerna, medan det gick bra hos Kommuninvest.

Under kaffepausen berättar Åsa Byman Falck, kommundirektör i Norrköping, att hon tycker att diskussionen som förs om kapitaltillskottet är viktig.

– Vi blev medlemmar 2010 under de villkor som gällde då, och nu kommer det nya villkor ganska tätt inpå. Det är inte så lätt att förklara det för politikerna. Därför var det bra att vara med idag för att få mer information. Men vi har förståelse för att Kommuninvest måste tänka till om insatserna när det kommer sådana här lagändringar, säger hon.

Norrköpings kommun har sedan de blev med-

Alf Egnerfors, vice ordförande i Kommuninvests föreningsstyrelse, berättar för åhörarna om förändringarna på lånemarknaden för kommunsektorn.

> ***Att bankerna lämnar mindre lönsamma områden som kommunsektorn är en direkt konsekvens av finanskrisen 2008 och 2009.***
>
> Alf Egnerfors, vice ordförande i Kommuninvests föreningsstyrelse

lemmar lånat 900 miljoner kronor. Åsa Byman Falck tycker att det är bra att låna pengar av flera institutioner.

– Vi har förmånliga lån hos Kommuninvest, det finns kapital tillgängligt och bra villkor. Kommuninvests idé bygger solidaritet som också innebär ett gemensamt ansvar. Men vi vill inte lägga alla ägg i en korg. I det långa loppet anser vi att det blir färre risker för kommuninvånarna när det finns flera upplåningsalternativ att välja bland, säger hon.

När deltagarna samlats igen frågar en kommunal finanschef om det finns något alternativ till de förslag som presenterats.

– Alternativ finns. Ett är att skaffa kapitalet på marknaden, utanför medlemsgrupperingen. Men då förflyttas ansvar och makten över Kommuninvest från medlemmarna till någon annan. Man kan också göra som många banker gör idag, att krympa verksamheten, men det är nog inte förenligt med vad medlemmarna vill, svarar Alf Egnerfors.

Frågan är vad som händer om kravet på bruttosoliditetsgrad blir mycket högre för Kommuninvests del än vad som idag förväntas.

– Ytterst blir det en fråga som medlemmarna får ta ställning till då. Vi förbereder oss så gott det går genom att säkerställa att föreningens stadgar ger utrymme för flera olika lösningar för att bygga upp kapitalet – om så krävs, säger Alf Egnerfors.

Dagen går mot sitt slut och deltagarna börjar lämna lokalen. Några stannar kvar och pratar en stund med Alf och Thomas.

I april håller Kommuninvest föreningsstämma i Stockholm. Då kommer medlemmarna att besluta om förslagen som möjliggör de förnyade formerna för kapitaluppbyggnad. ■

RÖSTER FRÅN MEDLEMSSAMRÅDET

PÄIVI JOHANSSON
Oppositionsråd, Norrköpings kommun

– Presentationen var tydlig med siffor och allt. Jag skulle dock önskat ännu mer om risker i finansiell verksamhet och övergripande riskanalys.

CECILIA VILHELMSSON
Kommunstyrelsens ordförande, Mjölby kommun

– Det är bra att man får en grundlig genomgång av året som gått och framåt. Det gör att man känner sig insatt och får en bra förberedelse inför stämman.

GÖRAN LINDGREN
Finansdirektör, Norrköpings kommun

– Det var tydligt och informativt. Men det finns fler varianter. Varför kan man exempelvis inte få gå in med en större insats ännu snabbare?

Så klarar vi kapitalkravet

EU:s strängare kapitalkrav för banker och finansinstitut innebär att Kommuninvest behöver öka sin kapitalbas till minst 6 miljarder kronor. Detta givet att kravet på bruttosoliditet blir 1,5 procent när det fastställs i slutet av 2016. Senast 1 januari 2018 måste kapitaluppbyggnaden vara klar.

Dialog förklarar vilka vägar Kommuninvests medlemmar kan välja för att bidra i kapitaluppbyggnaden. Alternativen baseras på föreningsstyrelsens förslag som ska beslutas på stämman 10 april genom nya stadgeändringar.

Illustrationen visar medlemmarnas alternativ till direkta bidrag till kapitaluppbyggnaden, i form av traditionellt medlemskapital. Utöver detta kan föreningen behöva använda förlagslån och förlagsinsatser för att möta kraven.

?

Hur vill kommunen bidra till kapital-uppbyggnaden?

Kapitaluppbyggnaden sker enligt nuvarande återbärings-modell. Föreningsstyrelsens utvidgade modell ger möjligheten att kunna göra frivilliga extrainsatser.

Årlig insats

Enligt nuvarande modell, som kommer att finnas kvar, erhåller kommunen årlig återbäring och ränta på insatskapital samt inbetalar årlig insats. Insatskapi-talet byggs upp successivt.

Frivillig extrainsats

Enligt förslaget från föreningsstyrelsen möjliggörs en frivillig extrainsats som, utöver årlig insats, kan göras när som helst för att snabbare bidra till kapital-uppbyggnaden.

?

Vilken är kommunens eftersträvade insatsnivå?

Senast 1 januari 2018 ska alla medlemmar nått upp till miniminivån 200 kr/invånare. När en medlem nått över vissa tröskelnivåer får denne behålla en viss andel av återbäringen som kan intäktsföras.

TVÅ VÄGAR ATT GÅ

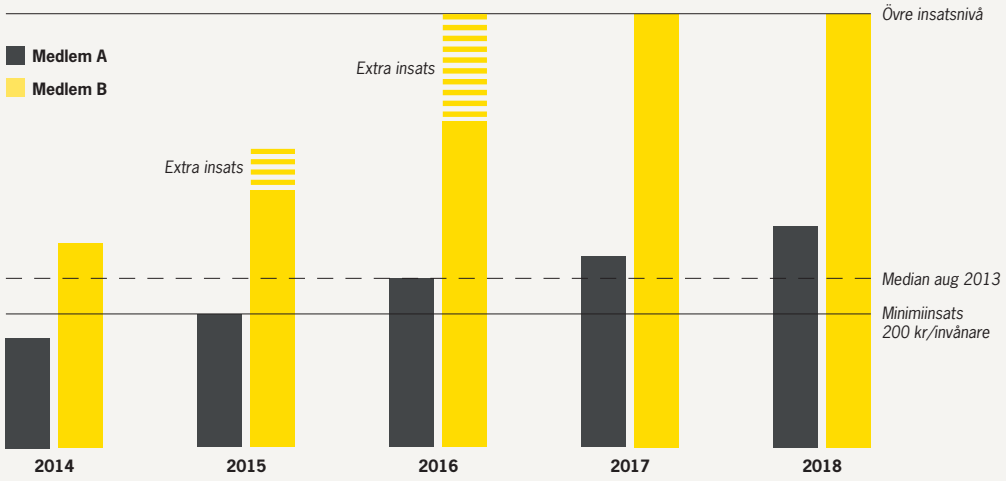

Medlemskommun A väljer att bidra till kapitaluppbyggnaden med årliga insatser. Medlemskommun B väljer att, utöver årliga insatser, göra frivilliga extrainsatser. Resultatet blir att Medlemskommun B snabbare når 50/75/100 procent av den övre insatsnivån och kan behålla större delar av återbäringen.

Övre insatsnivå

Kommunen har nått upp till den övre insatsnivån och kan intäktsföra hela återbäringen.

75% av övre insatsnivå

Kommunen kan intäktsföra 75% av återbäringen. Resterande 25% blir årlig insats till Kommuninvest.

50% av övre insatsnivå

Kommunen kan intäktsföra 50% av återbäringen. Resterande 50% blir årlig insats till Kommuninvest.

Miniminivå 200 kr/invånare

Kommunen har nu nått upp till minimi-nivån, men ytterligare kapitalinsats krävs för att kunna intäktsföra återbäringen.

!

Långsiktigt mål

Den övre insatsnivån är ännu inte bestämd. Men föreslås att införas för att tydliggöra vilka skyldigheter ett medlemskap för med sig.

Kapitaluppbyggnaden fortsätter fram till 2018

Kommunen fortsätter att bidra med återbäring och eventuella nya frivilliga extrainsatser.

Läs mer om Kommuninvests kapitalisering i Dialog 3 2013 och på www.kommuninvest.se.

FÖRSLAGEN I KORTHET

Ett reformerat system för medlemsinsatser

- Höjd inträdesinsats för nya medlemmar från 2014.
- Höjd minimiinsats för befintliga medlemmar från 2018.
- Möjlighet att göra extrainsatser och därigenom få behålla och kunna intäktsföra hela eller delar av återbäringen.
- Avtrappad medlemsinsats för stora kommuner respektive landsting, liknande nuvarande modell.
- En övre insatsnivå per invånare anges i stadgarna. Justering för befolkningsförändringar görs vart tionde år.

Nya former för kapitaluppbyggnad

- Inför möjlighet att kapitalisera föreningen via två nya kapitaliseringsformer: frivillig överinsats respektive förlagsinsats.
- Frivillig överinsats kan endast erbjudas medlemmarna.
- Förlagsinsats kan erbjudas medlemmar eller andra.

Ett nytt förlagslån som ersätter det nuvarande

- Kommuninvest ekonomisk förening emitterar ett nytt evigt förlagslån enligt nya regelkrav.
- Nuvarande förlagslån återbetalas.

Ny lösning för en extremsituation

- Föreningens stadgar utformas så att föreningsstämman har rätt att påkalla inbetalning av insatskapital upp till den övre nivån för medlemsinsats, om så krävs för att täcka lagstadgade krav på minimikapital.

”Bra med valfrihet i kapitaluppbyggnad”

Södertäljes kommunalråd Boel Godner ser Kommuninvest som en viktig tillgång för hela kommunsektorn.

TEXT: ANDERS BORG FOTO: PETTER COHEN

Det är en hektisk tid för Södertälje och för socialdemokratiska kommunalrådet Boel Godner.

– Södertälje växer så det knakar! Vi gör hela tiden stora investeringar för framtiden, framför allt i skolor, förskolor och äldreboenden. Och så bygger vi förstås nya bostäder för att alla som flyttar hit ska ha någonstans att bo, säger hon.

När Dialog träffar Boel Godner tidigt en måndagsmorgon pågår planeringen för hur staden på bästa sätt ska kunna ta emot en grupp flyktingar från inbördeskrigets Syrien som väntas anlända inom kort. Förra året välkomnades mer än 1 000 flyktingar till Södertälje och i år räknar Boel Godner och hennes medarbetare i stadshuset med en ännu större inflyttning.

– Det är en kolossal utmaning för vår stad. Men ett ansvar som vi är stolta över att ta, betonar hon, och tillägger att mottagandet av flyktingar från olika krishärdar skulle fungera ännu bättre om hela Sverige hjälpte till.

Södertäljes snabba expansion – förra året passerade invånarantalet 90 000-strecket – ställer höga krav på investeringar i välfärd och infrastruktur. Något som i sin tur förutsätter tillgång till finansiering till goda villkor.

– Södertälje har Kommunsveriges största låneskuld per capita. Därför har vi säkerställt en rad alternativa lånemöjligheter, så att vi alltid är garanterade tillgång till finansiering, oavsett konjunkturläge, förklarar Boel Godner, och fortsätter:

– Här har vi erfarenheterna från finanskrisen i färskt minne. När det var som värst 2009 var det tvärstopp på lånemarknaderna. Det var verkligen en förfärlig situation.

Med de bistra erfarenheterna i bagaget har Södertälje sett om sitt hus och byggt upp en hög kompetens inom stadens finansieringsavdelning. För ett och ett halvt år sedan tog Södertälje ytterligare ett steg för att säkra tillgången till kapital – medlemskap i Kommuninvest.

– För oss är Kommuninvest viktig som en av flera finansieringskällor. Kommuninvests specialister fungerar också som ett bollplank för vår finansieringsavdelning, säger Boel Godner, men tillägger att medlemskapet också har ett vidare syfte:

– Kommuninvest har stor betydelse för hela den svenska kommunsektorn. Långsiktigt är det avgörande att vi har ett låneinstitut som ägs av kommunerna och landstingen. Vi måste hänga med i den snabba utvecklingen på lånemarknaderna så att vi alltid har de bästa möjligheterna till finansiering. Det är av vitalt intresse för alla, men kanske allra viktigast för de små kommunerna.

Därmed är det också en självklarhet för Södertälje att vara med och bidra till Kommuninvests kapitalisering. Boel Godner välkomnar de förslag till reformerat system för medlemsinsatser och till nya former för kapitaluppbyggnad som diskuterats under vinterns medlemssamråd.

– Det är bra att det finns valfrihet inbyggt i förslaget, eftersom förutsättningarna skiljer sig så mycket mellan de olika kommunerna.

Vilken av de alternativa formerna för kapitalisering som passar Södertälje bäst, det kan Boel Godner inte säga något om ännu.

– Nej, det måste finansieringsavdelningen räkna på innan vi bestämmer något, konstaterar hon avslutningsvis och återvänder till de många utmaningarna i den snabbväxande staden. ■

Namn: Boel Godner.

Ålder: 47 år.

Gör: Kommunstyrelsens ordförande i Södertälje.

Brinner för: Välfärdsfrågor, jämlikhet, tillväxt och rättvisa.

Stolt över: Södertälje! En vacker kommun med stora idrottsframgångar, ett rikt kulturliv, Scania, AstraZeneca, ekologisk mat, fantastisk infrastruktur och vatten rakt in i centrum.

På gång

Kommuninvest föreningsstämma

10 april Årets föreningsstämma äger rum på Clarion Hotel Sign i Stockholm. Temat är sammanhållning för gemensam nytta. Välkomna till en spännande heldag, fylld av inspirerande föreläsningar och givande diskussioner. Läs mer på *kommuninvest.se*.

Finansdagarna

22–23 maj För åttonde året i rad arrangeras Finansdagarna – Mötesplatsen för finansfrågor i offentlig sektor, av Kommunalekonomernas förening, Sveriges kommuner och landsting (SKL) och revisions- och konsultföretaget PwC. Bland annat kommer Mattias Bokenblom, forsknings- och utbildningsansvarig på Kommuninvest att hålla ett seminarium om kommunernas finansiering. Thomas Åkelius, sekreterare i Kommuninvests styrelse kommer att delta i den efterföljande paneldebatten. Finansdagarna hålls på Hilton Stockholm Slussen, läs mer på *finansdagarna.se*.

Almedalen

29 juni – 6 juli Även i år kommer Kommuninvest att befinna sig i Visby under Almedalsveckan. På tisdagen arrangerar Kommuninvest ett seminarium med efterföljande mingel. Mer information och program meddelas i nästa nummer av Dialog och lite längre fram på *kommuninvest.se*.

KOMMEK

20–27 augusti På KOMMEK på Malmömässan kommer Kommuninvest att demonstrera det nya skuldförvaltningssystemet KI Finans. Läs om mässan på *kommek.se*.

Nya ledamöter i Analys- och finanskommittén

Föreningsstyrelsens expertorgan får två nya ledamöter, Carina Åresved-Gustavsson och Lilian Eriksson.

Vad gör kommittén?
Analys- och finanskommittén är ett expertorgan som bistår föreningsstyrelsen. Dess uppgifter är att:

- Följa upp medlemskommunernas ekonomiska status samt utvecklingen i kommunsektorn i sin helhet.
- Utveckla den analysmodell som används för att granska kommuner och landsting.
- Bereda nya medlemsansökningar, på uppdrag av föreningsstyrelsen.
- Fungera som föreningsstyrelsens och kreditmarknadsbolagets remissinstans i särskilda frågor.

Kommittén utses av föreningsstämman och består enbart av tjänstemän. Ordförande är Nils-Eric Gustavsson, ekonomidirektör i Landstinget Västmanland.

CARINA ÅRESVED-GUSTAVSSON

Ekonomichef i Nybro kommun.

Utbildning: Fil.kand. i företagsekonomi.

Karriär i korthet: Budgetchef i Kalmar kommun, har också arbetat på högskolan i Kalmar (nuvarande Linnéuniversitetet) med distansutbildningar i företagsekonomi.

LILIAN ERIKSSON

Kommundirektör i Ängelholms kommun.

Utbildning: Civilekonom.

Karriär i korthet: Kultur- och fritidschef i Örebro kommun, kommundirektör i Norrtälje kommun, kultur- och fritidschef i Täby kommun, stf kultur- och fritidschef i Sala kommun.

Nya medlemmar i Kommuninvest under 2013

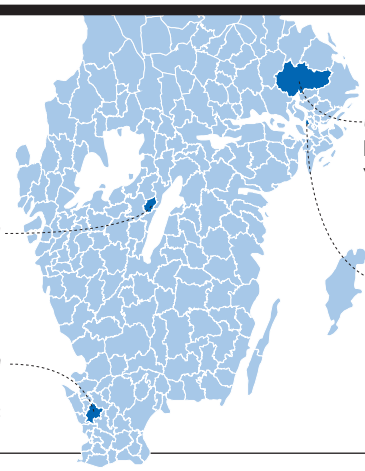

Det gäller för den amerikanska centralbanken, Fed, att hitta rätt balans mellan stödköp och guidning av styrräntan för att inte orsaka valuta- och börsturbulens på världens finansiella marknader.

USA drar ner på obligationsinköp

Normalt reglerar centralbankerna temperaturen i sina länders ekonomier främst genom att höja och sänka styrräntorna, och påverkar penningmängden i ekonomin genom att köpa och sälja statsobligationer med korta löptider.

Men när styrräntorna redan är extremt låga kan centralbankerna inte sänka räntan mer utan får tillgripa andra medel, så kallade kvantitativa lättnader, för att försöka stimulera ekonomin. Kortfattat innebär det att centralbankerna tillför nya pengar till ekonomin genom att köpa främst obligationer med längre löptider på den öppna marknaden.

Flera centralbanker har använt kvantitativa lättnader sedan finanskrisen utbröt 2007. USA:s Federal Reserve, Fed, har gjort det i massiv omfattning sedan toppen på finanskrisen 2008. I september 2012 inledde Fed den tredje omgången kvantitativa lättnader, populärt kallad QE3. De innebar att Fed varje månad köpte stats- och bostadsobligationer med långa löptider för 85 miljarder dollar för att bland annat pressa ned den långa räntan och på sätt stimulera tillväxten i den amerikanska ekonomin. Netto hade Fed köpt statsobligationer och andra värdepapper för cirka 4 000 miljarder dollar vid årsskiftet 2013–14 och följaktligen tillfört motsvarande cirka 15 procent av USA:s årliga BNP för att få fart på ekonomin.

FEDS BALANSRÄKNING I PROCENT AV BNP

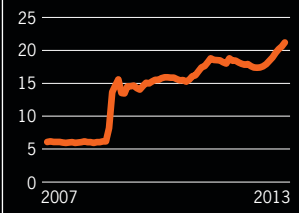

Sedan finanskrisen bröt ut 2008 har Fed köpt statsobligationer och andra värdepapper för närmare 4 000 miljarder dollar. Det motsvarar cirka 15 procent av USA:s årliga BNP.

Initialt var det många som oroade sig för att effekten av kvantitativa lättnader skulle bli hyperinflation. Den farhågan har visat sig obefogad – inflationstrycket är fortfarande lågt.

För närvarande är den fråga som sannolikt oroar mest vad som händer när penningflödet från de kvantitativa lättnaderna avtar. Bara tanken på att det skulle ske orsakade förra våren börskaos och flykt från tillväxtmarknaderna, dit mycket av Feds enorma dollarflöde letat sig. Och när detta skrivs i februari 2014 förklaras åtminstone en del av valuta- och börsturbulensen på tillväxtmarknaderna av att Fed trappat ned sina obligationsinköp till 70 miljarder dollar i månaden. Det är i detta skede som Feds andra nya verktyg, den utökade framåtriktade guidningen av styrräntan får ökad betydelse för att kunna fortsätta hålla USA:s långräntor i schack i en fortfarande räntekänslig värld. ■

B

SVERIGE
PORTO BETALT
PORT PAYÉ

SAMMANHÅLLNING FÖR GEMENSAM NYTTA

Den 10 april äger Kommuninvests föreningsstämma rum i Stockholm.
Välkommen till en spännande heldag fylld av inspirerande
föreläsningar och givande diskussioner.
Några av talarna på föreningsstämman är:

Margot Wallström
Mångfaldsdirektör Postkodlotteriet, tidigare EU-kommissionär och FN:s särskilda representant i frågor rörande sexuellt våld i konflikthärdar.

Cecilia Malmström
Statsvetare, tidigare Europa-parlamentariker och EU-minister. EU-kommissionär sedan 2010.

Hans Blix
Tidigare utrikesminister och chef för FN:s vapeninspektörer i Irak, den så kallade Blixkommissionen.

Läs mer på
www.kommuninvest.se

KOMMUNINVEST